

תלמידות: איילת השחר עמר ואגם כהן | כיתה: י' | מורה מלווה: הרב יהודה יפרח | בי"ס: אולפנת צביה שדות נגב

הביקור בכוורת המשפחתית "נופת צופים" / רישום מהשטח

בביקור בכוורת בניר גלים נחשפנו לכל התהליך של הכנת הדבש. הוצאנו חלת דבש והסתכלנו על הצורה בה הדבורים החכמות בונות אותה לפי "הכללים": בצדדים ישנו הדבש ולאחר מכן יש את התאים בהם שמות הדבורים את זחליהן.

התפלאנו מאוד איך דוד אלי משחרר כך את הדבורים והוא אינו חושש כי הם לא יחזרו חזרה אל הכוורת. מסתבר שכל הדבורים בעלות חוש מדהים, הן מזהות מהי הכוורת ששייכת להן וכך הן חוזרות חזרה אל הכוורת בסיום אסיפת הצוף, מדהים!

משם עברנו לתהליך רדיית הדבש, בשנה מיוצרים במקום 3 טון דבש! תהליך רדיית הדבש בעל כמה שלבים: תחילה ע"י מכונה בה החלות מלאות הדבש עוברות דרך שני סכינים שחוממו לטמפרטורה חמימה ובמהירות מבוקרת, קודם כל השכבה הראשונה המגנה על הדבש יורדת ולאחר מכן מתגלה הנזל המתוק, להשלמת התהליך משתמשים בסכין גירוד. במקום יש ריח של "סמבלולו" מתוק, זאת כתוצאה מהסוכר השרוף המשווה למקום, נופח חולמני!

התמונות צולמו בידינו בעת הביקור בכוורת המשפחתית "נופת צופים"

איילת השחר מימין, אגם כהן משמאל

שאלה תורנית והקשר לחיים האישיים שלי

אנו בחרנו לחקור אחר כשרות הדבש. הדבש מוזכר במקרא פעמים רבות (עשרים ואחת פעמים) בעיקר בפסוקים המבטאים את שבחה ותובתה של ארץ ישראל בהיותה 'ארץ זבת חלב ודבש' וגם כאחד מהרכיבים שאסור לעלות על המזבח.

השאלה המרכזית היא היתר כשרות הדבש העומדת בבסיס העבודה – כיצד דבש מותר באכילה, למרות שהוא מופק מדבורה הנחשבת לשרץ העוף? על פי הכלל כי 'כל היוצא מן הטמא – טמא, והיוצא מן הטהור – טהור' אין להפריד בין בעלי החיים להפרשותיהם. תלמוד בבלי מסכת (בכורות ז,א).

לשאלה זו מספר השלכות בעניין הכשרות של: דבש צרעות, מזון מלכות, דונג, דבש שהופק מגלידות חלביות ופולי קפה המכונים 'קופי לאק'.

איך הדבש קשור אלינו?

אצל איילת השחר הדבש הוא עניין של מסורת עתיקה במשפחה ואגם מחוברת מאוד לכל מה שקשור לבעלי חיים. דוד של איילת השחר הוא כוורן מעל עשרים שנה כך שהעיסוק בדבש תופס חלק לא מבוטל בחיי המשפחה ואנו ניצלנו אותו היטב לשם כתיבת העבודה.

סקירת מקורות תורניים

לפני שעסקנו בשאלה העיקרית כיצד הדבש מותר באכילה, תחילה חקרנו למה התורה התכוונה במילה 'דבש', אם לדבש פירות, תמרים או לחלופין דבש דבורים. ממחקרים שמצאנו הסתבר שאכן דבש דבורים היה קיים גם בתקופת התנ"ך, כבר לפני אלפי שנים!

לאחר שביררנו פרט זה, צללנו לעומק השאלה המרכזית סביב הדבש, חקרנו מקורות מסוגים שונים, תחילה העמקנו בגמרא במסכת בכורות. ראינו שקיימת מחלוקת תנאים עם השלכות מעשיות.. בנוסף, ביררנו את שיטת הראשונים בסוגיה התלמודית. הראשונים נחלקו האם ההלכה כנתנא קמא או כר' יעקב. והצגנו את ההכרעה ההלכתית.

בדקנו גם האם מותר לאכול נזל מלכות ודונג (חלת דבש). מצאנו שיש דעות חלוקות בנושאים אלו, ישנם המתירים לאכול אותם, אך ישנם גם האוסרים.

סוגיית הכשרות של דבש דבורים מעניינת מאוד, מפני שהיא קשורה בפסיקה לדברים נוספים כמו: דבש צרעות, דונג, מזון מלכות, דבש שיוצר מגלידות חלביות, פולי קפה מסוימים ועוד, כל אלו מושפעים מפסיקת הכשרות בעניין דבש דבורים וחקרנו את הפסיקה ההלכתית בנוגע לכשרות של כולם.